ELEANOR SHARPSTON
FŐTANÁCSNOK INDÍTVÁNYA

Az ismertetés napja: 2008. július 10. [1]

1. A Bundesgerichtshof (szövetségi legfelsőbb bíróság, Németország) azt a kérdést terjesztette a Bíróság elé, hogy a 96/9/EK irányelv (a továbbiakban: az adatbázisok jogi védelméről szóló irányelv) [2] 7. cikkének (1) bekezdése szerint védelemben részesülő adatbázisból másik adatbázisba történő adatátvétel akkor is kimásolásnak minősül-e az említett irányelv 7. cikke (2) bekezdésének a) pontja értelmében, ha az adatokat egyenként mérlegelve, az adatbázisból kérdezik le, vagy az e rendelkezés szerinti kimásolás pusztán valamely adatállomány (fizikai) átmásolását feltételezi [3].

Jogi háttér

Az adatbázisok jogi védelméről szóló irányelv

2. Az irányelv vonatkozó preambulumbekezdései a következők:

„[…]

(7) […] az adatbázisok létrehozása jelentős emberi, műszaki és pénzügyi ráfordítást igényel, miközben az adatbázisok az önálló fejlesztéshez szükséges költségek töredékéért másolhatók, illetve hozzáférhetők;

1 – Eredeti nyelv: angol.

2 – Az adatbázisok jogi védelméről szóló, 1996. március 11-i 96/9/EK európai parlamenti és tanácsi irányelv (HL L 77., 20. o.; magyar nyelvű különkiadás 13. fejezet, 15. kötet, 459. o.).

3 – A Bíróság ezen irányelv értelmezéséről először a C-203/02. sz., The British Horseracing Board és társai ügyben 2004. november 9-én hozott ítéletében (EBHT 2004., I-10415. o.); a C-46/02. sz., Fixtures Marketing Ltd. kontra Oy Veikkaus AB ügyben 2004. november 9-én hozott ítéletében (EBHT 2004., I-10365. o.); a C-338/02. sz., Fixtures Marketing Ltd. kontra Svenska Spel AB ügyben 2004. november 9-én hozott ítéletében (EBHT 2004., I-10497. o.) és a C-444/02. sz., Fixtures Marketing Ltd. kontra OPAP ügyben 2004. november 9-én hozott ítéletében (EBHT 2004., I-10549. o.) döntött. Az utóbbi három ügyre önállóan az alperes neve alapján fogok utalni. Mind a négy ítélet 2004. november 9-én született. Az irányelv 7. cikke (1) és (5) bekezdése, valamint 9. cikke értelmezésének kérdése a Bíróság elé került az utóbb törölt C-215/07. sz., Verlag Schawe ügyben is.

(8) […] az adatbázisok jogosulatlan kimásolása és/vagy újrahasznosítása olyan cselekmény, amely súlyos gazdasági és műszaki következményekkel járhat;

(9) […] az adatbázisok a Közösségen belüli információs piac kiépülésében jelentős szerepet játszanak; […] ezek az eszközök számos más területen is hasznosíthatók;

(10) […] a kereskedelem és az ipar minden ágában mind a Közösségen belül, mind világszerte az évente előállított és feldolgozott adatok mennyiségének gyorsuló növekedése megköveteli a korszerű információkezelő rendszerekbe való befektetést minden tagállamban;

(11) […] jelenleg jelentős egyensúlyhiány van mind a tagállamok között, mind a Közösség és a világ más, vezető adatbázis-előállító országai között az adatbázis-ágazatba való befektetés szintjét tekintve;

(12) […] a korszerű adattároló és adatfeldolgozó rendszerekbe nem fognak befektetni a Közösségen belül, ha nem kerül sor egy szilárd és egységes védelmi rendszer bevezetésére az adatbázis-előállítók jogainak védelmében;

[…]

(17) […] az »adatbázis« fogalma magában kell, hogy foglalja az irodalmi, művészeti, zenei vagy más művek, illetve az egyéb tartalmi elemek, így a szövegek, hangok, képek, számok, tények és adatok gyűjteményeit […];

(18) […] az adatbázisok *sui generis* jog alapján biztosított védelme nem érinti az azok tartalmán fennálló jogokat, […] különösen ha egy szerző vagy ha egy kapcsolódó jog jogosultja nem kizárólagos felhasználási szerződés alapján engedélyezi egyes műveinek, illetve teljesítményeinek adatbázisba való felvételét, akkor ezeket a műveket, illetve teljesítményeket a szerzőnek, illetve a kapcso-

lódó jog jogosultjának szükséges hozzájárulásától függően harmadik személy anélkül használhatja fel, hogy az adatbázis előállítójának *sui generis* joga ebben őt akadályozná, feltéve, hogy ezeket a műveket, illetve teljesítményeket nem másolja ki az adatbázisból, és az adatbázisból kiindulva azokat nem hasznosítja újra;

[…]

(21) […] az ebben az irányelvben foglalt védelem azokra az adatbázisokra vonatkozik, amelyek művek, adatok vagy egyéb tartalmi elemek valamely rendszer vagy módszer szerint elrendezett gyűjteményei; […] nem szükséges, hogy e tartalmi elemek fizikai tárolása szervezett módon történjen;

[…]

(26) […] az adatbázisba felvett, szerzői jogi védelem alatt álló műveket és a kapcsolódó jogok által védett teljesítményeket továbbra is védik a megfelelő kizárólagos jogok, és azok nem vehetők fel az adatbázisba, illetve abból nem másolhatók ki a jogosult, illetve jogutódja hozzájárulása nélkül;

(27) […] az adatbázisba felvett műveken fennálló szerzői jogokat és teljesítményekre vonatkozó kapcsolódó jogokat semmilyen módon nem érinti az ezeknek a műveknek és teljesítményeknek az adatbázis céljából történő kiválasztására, illetve elrendezésére vonatkozó önálló jog létezése;

[…]

(38) […] a digitális rögzítési technika egyre szélesebb körű alkalmazása annak a veszélynek teszi ki az adatbázis előállítóját, hogy adatbázisának tartalmát engedélye nélkül elektronikus úton lemásolhatják és újra összeállíthatják azzal a céllal, hogy azonos tartalmú, a saját adatbázisának elrendezésén fennálló szerzői jogot ugyanakkor nem sértő adatbázist hozzanak létre;

(39) […] amellett, hogy célja az adatbázisok eredeti összeválogatásának, illetve tartalma elrendezésének szerzői jogi védelme, ez az irányelv védi az adatbázis-előállítókat a tartalom megszerzésével és összegyűjtésével kapcsolatosan eszközölt pénzügyi és szellemi ráfordításaik eredményének jogellenes hasznosítása ellen azáltal, hogy védi az adatbázis egészét, illetve jelentős részét a felhasználók vagy versenytársak által végzett egyes cselekmények ellen;

[…]

joga semmilyen módon nem jelenti a szerzői jogi védelem kiterjesztését a puszta tényekre vagy adatokra;

(42) […] a jogosulatlan kimásolás és/vagy újrahasznosítás megakadályozásának sajátos joga a felhasználó olyan cselekményeire vonatkozik, amelyek meghaladják a jogszerű felhasználás mértékét, és ezáltal sérelmesek a ráfordításra nézve; […] az egész tartalom, illetve annak jelentős része kimásolásának és/vagy felhasználásának megtiltásához való jog nemcsak a jogellenesen előállított versengő termékek előállítására, hanem minden olyan felhasználóra is vonatkozik, aki cselekményei révén mennyiségileg vagy minőségileg értékelhető jelentős kárt okoz a ráfordításra nézve;

(43) […] on-line közvetítés esetén az újrahasznosítás megtiltásának joga nem merül ki sem az adatbázis tekintetében, sem az adatbázis olyan dologi példányára vagy annak egy részére vonatkozóan, amit a közvetítés címzettje a jogosult hozzájárulásával készít;

[…]

(45) […] a jogosulatlan kimásolás és/vagy újrahasznosítás megakadályozásának

[…]

(48) […] ennek az irányelvnek azon célja, hogy megfelelő és egységes szintű védelmet biztosítson az adatbázisok számára az adatbázis előállítóját megillető díjazás biztosításával, nem azonos a […] 95/46/EK […] irányelv [4] céljával, amely a személyes adatok szabad áramlását garantálja azon alapvető jogok, nevezetesen a magánélethez való jog védelmére szolgáló egységes szabályok alapján, amelyeket az emberi jogok és alapvető szabadságok védelméről szóló európai egyezmény 8. cikke ismer el; […] ezen irányelv rendelkezései nem érintik az adatvédelmi jogszabályokat;

[…]”

4 – A személyes adatok feldolgozása vonatkozásában az egyének védelméről és az ilyen adatok szabad áramlásáról szóló, 1995. október 24-i 95/46/EK európai parlamenti és tanácsi irányelv (HL L 281., 31. o.; magyar nyelvű különkiadás 13. fejezet, 15. kötet, 355. o.).

3. Az irányelv alkalmazási körét – az 1. cikk (1) bekezdése szerint – „a bármilyen formában létrehozott adatbázisok jogi védelm[e]” jelenti.

4. Az 1. cikk (2) bekezdése úgy határozza meg az „adatbázist”, mint „az önálló művek, adatok vagy egyéb tartalmi elemek valamely rendszer vagy módszer szerint elrendezett gyűjteménye, amelynek elemeihez elektronikus eszközökkel vagy bármely más módon egyedileg hozzá lehet férni”.

5. A 3. cikk (1) bekezdésének rendelkezése szerint „azok az adatbázisok, amelyek tartalmuk összeválogatása, illetve elrendezése miatt a szerző önálló szellemi alkotásai, szerzői jogi védelemben részesülnek. Annak megállapításához, hogy fennállhat-e ilyen védelem, más feltétel nem alkalmazható”.

6. Az irányelv 7. cikke *sui generis* védelmet biztosít az adatbázisoknak:

„(1) Azon adatbázisok előállítói számára, amelyek tartalmának megszerzése, ellenőrzése, illetve előállítása minőségileg vagy mennyiségileg jelentős ráfordítással járt, a tagállamok biztosítják a jogot arra, hogy az adatbázis egész tartalmának vagy minőségi és/vagy mennyiségi szempontból jelentős részének kimásolását és/vagy újrahasznosítását megakadályozzák.

(2) E fejezet alkalmazásában:

a) »kimásolás« az adatbázis tartalma egészének vagy jelentős részének más hordozóra bármilyen eszközzel, illetve bármilyen formában történő végleges vagy ideiglenes átvitele;

b) »újrahasznosítás« az adatbázis tartalma egészének vagy jelentős részének a nyilvánosság számára történő hozzáférhetővé tétele bármilyen módon a mű példányainak terjesztése, bérbeadás, on-line közvetítés vagy egyéb módon történő közvetítése útján. Az adatbázis valamely példányának a jogosult által vagy az ő hozzájárulásával a Közösségen belül történő első eladása kimeríti az adott példány Közösségen belüli viszonteladásának ellenőrzésére vonatkozó jogot.

[…]

(4) Az (1) bekezdésben meghatározott jog attól függetlenül alkalmazandó, hogy az adott adatbázis szerzői vagy más jogi védelemben részesül-e. Továbbá attól függetlenül alkalmazandó, hogy az adott adatbázis tartalma szerzői vagy más jogi védelemben részesül-e. Az adatbázisoknak az (1) bekezdésben meghatározott jog alapján fennálló védelme nem érinti az azok tartalmán fennálló jogokat.

(5) Az adatbázis tartalmának jelentéktelen része ismételten és rendszeresen nem másolható ki, és/vagy nem hasznosítható újra, ha ez sérelmes az adatbázis rendes felhasználására, vagy indokolatlanul károsítja az adatbázis előállítójának jogos érdekeit.”

A vonatkozó nemzeti jog

7. Az Urheberrechtsgesetz (a német szerzői jogi törvény [5], a továbbiakban: UrhG) 87a. §-a így rendelkezik:

„(1) E törvény alkalmazásában adatbázis: a művek, adatok vagy egyéb önálló elemek valamely rendszer vagy módszer szerint elrendezett gyűjteménye, amelynek elemeihez elektronikus eszközökkel vagy más módon egyedileg hozzá lehet férni, és amelynek megszerzése, ellenőrzése, illetve előállítása minőségileg vagy mennyiségileg jelentős ráfordítással jár. Az az adatbázis, amelynek tartalmát minőségileg vagy mennyiségileg jelentős módon megváltoztatták, új adatbázisnak minősül, feltéve, hogy a megváltoztatás minőségileg vagy mennyiségileg jelentős ráfordítással járt.

(2) Az adatbázis előállítója e törvény alkalmazásában az a személy, aki az (1) bekezdésben említett ráfordítást eszközölte.”

8. Az UrhG 87b. §-a szerint:

„(1) Az adatbázis szerzőjének kizárólagos joga van arra, hogy az adatbázis egészét, illetve minőségileg vagy mennyiségileg jelentős részét többszörözze, terjessze és nyilvánosságra hozza. Az adatbázis minőségileg vagy mennyiségileg jelentéktelen részeinek ismételt és rendszeres többszörözése, terjesztése és nyilvánosságra hozatala azonos tekintet alá esik az adatbázis minőségileg vagy mennyiségileg jelentős részének többszörözésével, terjesztésével és nyilvánosságra

5 – 1965. szeptember 9-i törvény (BGBl. I., 1273. o.).

hozatalával, amennyiben ezek a cselekmények ellentétben állnak az adatbázis rendes felhasználásával vagy indokolatlanul károsítják az adatbázis előállítójának jogos érdekeit.

[…]” [6]

A ténybeli háttér és az előzetes döntéshozatalra előterjesztett kérdés

9. Dr. Ulrich Knoop az Albert-Ludwigs-Universität Freiburg (a továbbiakban: freiburgi egyetem) I. sz. német intézetének főállású tanára. Ő vezeti a „Klassikerwortschatz” (Klasszikusok szókincse) című projektet, amelynek keretében sor került a Freiburgi Antológia elnevezésű, 1720 és 1933 között írt verseket tartalmazó gyűjtemény kiadására.

10. A „Klassikerwortschatz” című projekt részeként Knoop professzor versjegyzéket készített, amelyet az interneten „A német irodalom 1100 legfontosabb költeménye 1730 és 1900 között” (Die 1100 wichtigsten Gedichte der deutschen Literatur zwischen 1730 und 1900) [7] címen tettek közzé, és amely a Freiburgi Antológia alapjául szolgált. A versjegyzék a versre történő hivatkozások gyakorisága alapján felállított sorrend szerint [8] minden egyes vers esetében feltünteti a szerzőt, a címet, a bevezető sort és a megjelenés évét.

11. A versjegyzék a következő kiválasztás eredményeként született meg: körülbelül 3000 antológiából 14-et választottak ki, ehhez hozzátették még Annaliese Dühmert „Ki írta ezt a verset?” (Von wem ist das Gedicht?) című, 50 német nyelvű antológiát tartalmazó bibliográfiai összeállítását. Összesen mintegy 20 000 költeményről volt szó. Azok a versek kerültek be a versjegyzékbe, amelyek legalább három antológiában vagy Dühmert bibliográfiai összeállításában legalább három helyen szerepeltek. A statisztikai felhasználás lehetővé tétele érdekében egységesítették a versek címeit és kezdősorait, és létrehozták a verscímek jegyzékét. Végül a verseket hivatkozással látták el azokra a művekre vonatkozóan, amelyekben közzétették azokat, valamint megállapították azok összeállításának évét is.

6 – A WIPO Nemzetközi Irodája által készített fordítás. Elérhető a http://www.wipo.int/clea/docs_new/pdf/en/de/de080en.pdf címen.

7 – Elérhető a http://www.klassikerwortschatz.uni-freiburg.de/Lyrik.htm címen.

8 – Lásd a következő pontot.

12. A versjegyzék összeállítása, amelyet Knoop professzor irányítása alatt Klemens Wolber és asszisztensei végeztek, mintegy két és fél évet vett igénybe, és költségeit – amelyek összesen 34 900 eurót tettek ki – a freiburgi egyetem viselte.

13. A Directmedia Publishing GmbH (a továbbiakban: Directmedia) egy „1000 vers mindenkinek” (1000 Gedichte, die jeder haben muss) című CD-ROM-ot forgalmaz, amely 2002-ben jelent meg. A CD-ROM-on található versek közül 876 vers az 1720 és 1900 közötti időszakból származik, ezek közül pedig 856 a „Klassikerwortschatz” című projekt keretében készült versjegyzékben is szerepel.

14. A Directmedia a CD-ROM-jára átvett versek összeválogatásánál a „Klassikerwortschatz” című projekt keretében készült versjegyzéket vette alapul. Figyelmesen megvizsgálta a Knoop professzor által elvégzett válogatást, saját választása szerint kihagyva néhány abban szereplő verset és hozzáadva másokat. Az egyes versek szövegét a Directmedia saját digitális anyagából vette át.

15. Knoop professzor és a freiburgi egyetem szerint a Directmedia a CD-ROM többszörözésével és terjesztésével megsértette Knoop professzor mint a gyűjteményes mű alkotójának a szerzői jogát, valamint a freiburgi egyetemnek mint az adatbázis előállítójának a szomszédos jogait. Ezért keresetet nyújtottak be, és kérték a Directmedia kötelezését az „1000 vers mindenkinek” című CD-ROM többszörözésének és/vagy terjesztésének abbahagyására. Továbbá kérték az alperes kártérítési kötelezettségének megállapítását, felvilágosítás adására kötelezését és a versgyűjteménye még birtokában lévő többszörözött példányainak megsemmisítés céljára való átadására kötelezését.

16. A Directmedia azonban előadta, hogy a CD-ROM-jára az 1720 és 1900 közötti időkből származó legkedveltebb verseket maga válogatta össze. A válogatásnál a „Klassikerwortschatz” című projektnek csak a verscímjegyzékét, és ezt is csak mint hivatkozást használta. Emellett más kiválasztási kritériumokat is alkalmazott, mint például azt, hogy az egyes költeményekre irodalmi lexikonokban hivatkoznak-e. A versek keletkezési idejét is saját gyűjteményekből vette. Álláspontja szerint a „Klassikerwortschatz” című projekt verscímjegyzéke – az anyag kiválasztásánál és elrendezésénél kifejtett alkotói tevékenység hiányában – nem szerzői jogi védelemben részesülő mű. Az adatgyűjtemény mint ilyen nem felel meg az UrhG 87a. §-a szerinti adatbázis követelményeinek.

17. A Landgericht (tartományi bíróság) helyt adott Knoop professzor és a freiburgi egyetem keresetének.

18. A Directmediának az Oberlandesgerichthez benyújtott fellebbezése eredménytelen volt. Ezt követően a Directmedia jogkérdésben felülvizsgálati kérelemmel fordult a Bundesgerichtshofhoz.

19. A Bundesgerichtshof eredeti ítéletében elutasította a Knoop professzor javára hozott ítélettel szembeni felülvizsgálati kérelmet [9]. Ezt követően megvizsgálta a freiburgi egyetem javára hozott ítélettel szembeni kérelmet.

20. A freiburgi egyetem azt állítja, hogy a Directmedia megsértette az adatbázis előállításához fűződő jogait az UrhG 87a. és 87b. §-ával összefüggésben értelmezett 97. §-ának (1) bekezdése és 98. §-ának (1) bekezdése [10] értelmében. E rendelkezéseket az adatbázisok jogi védelméről szóló irányelv átültetése céljából iktatták az UrhG-ba. Ezért a kérdést előterjesztő bíróság azon az állásponton van, hogy a Directmedia jogorvoslati kérelmének elbírálása az említett irányelv 7. cikke (2) bekezdése a) pontjának értelmezésétől függ.

21. A kérdést előterjesztő bíróság úgy véli, hogy „A német irodalom 1100 legfontosabb költeménye 1730 és 1900 között” című interneten közzétett versjegyzék adatbázisnak minősül az adatbázisok jogi védelméről szóló irányelv 1. cikkének (2) bekezdése értelmében [11]. Álláspontja szerint továbbá a freiburgi egyetemet erre az adatbázisra vonatkozóan *sui generis* védelem illeti meg, mivel jelentős ráfordítást eszközölt az adatbázis tartalmának megszerzése, ellenőrzése, illetve előállítása érdekében.

22. A kérdést előterjesztő bíróság megállapítja, hogy a versek CD-ROM-ra történő kiválasztásához a Directmedia ismételten és rendszeresen felhasználta a freiburgi egyetem adatbázisában szereplő adatok jelentős részét. Az 1720–1900 közötti időszak verseinek válogatása majdnem teljesen megfelel a freiburgi egyetem versjegyzékének: az ebből az időszakból származó 876 vers közül 856 (majdnem 98%) pedig már szerepelt a freiburgi egyetem adatbázisában. Magukat a versszövegeket, amelyek nem szerepeltek a freiburgi egyetem versjegyzékében, a Directmedia maga szerezte meg.

23. A kérdést előterjesztő bíróság megjegyzi, hogy a fellebbviteli bíróság megállapításaiból az következik, hogy a Directmedia a freiburgi egyetem versjegyzékét csak iránymutatásként használta a CD-ROM-ján szereplő versek kiválasztásánál. A Directmedia kritikai vizsgálatnak vetette alá a freiburgi egyetem által

9 – Knoop professzor ezért nem szerepel félként a Bíróság elé terjesztett előzetes döntéshozatal iránti kérelemben.

10 – A 97. § (1) bekezdése szerint akinek a szerzői jogait vagy az UrhG által biztosított más jogait megsértik, abbahagyásra irányuló ideiglenes intézkedést kérhet a jogsértővel szemben, illetve adott esetben kártérítési keresetet nyújthat be, vagy követelheti a jogsértéssel elért gazdagodás visszatérítését. A 98. § (1) bekezdése biztosítja a jogaiban megsértett személy számára annak lehetőségét, hogy követelje a jogsértő birtokában vagy tulajdonában levő minden jogtalan példány megsemmisítését.

11 – Az előzetes döntéshozatalra utaló határozat felsorolja a Bundesgerichtshofnak azokat az indokait, amelyek erre a következtetésre jutatták.

kiválasztott minden egyes verset. Ennek eredményeként az ott szereplők közül néhány verset nem vett át, másokat pedig hozzátett. A kérdés ezért az, hogy valamely adatbázis tartalmának ilyen körülmények között (egyenként történő értékelést követően) való átvétele „kimásolásnak" minősül-e az adatbázisok jogi védelméről szóló irányelv 7. cikke (2) bekezdésének a) pontja értelmében.

24. A jogirodalomban egyesek azt a felfogást képviselik, hogy az adatbázis előállítója az őt megillető *sui generis* jog alapján nem akadályozhatja meg azt, hogy az adatbázisát tájékozódás céljára használják, még akkor sem, ha ily módon fokozatosan az egyik adatbázis adatainak jelentős részét viszik át a másik adatbázisba. A védelemhez való jog csak akkor érvényesül, ha az adatbázis tartalmát „fizikailag" – azaz másolási eljárással egészében (vagy jelentős részében) átviszik egy másik adathordozóra. A kérdést előterjesztő bíróság szerint ezt a megközelítést erősítik meg az irányelv (38), (42), (45), illetve (48) preambulumbekezdései, a 7. cikkének (2) bekezdése a) pontjának megfogalmazása, a Bíróság The British Horseracing Board és társai ügyben hozott ítélete és a *sui generis* jogok céljáról és tárgyáról vallott felfogása, Stix-Hackl főtanácsnok Svenska Spel [12] ügyre vonatkozó indítványának egyes részei, valamint a jogbiztonság követelménye. A kérdést előterjesztő bíróság ugyanakkor elismeri, hogy más értelmezés is lehetséges.

25. A Bundesgerichtshof ezért a következő kérdést terjesztette a Bíróság elé:

„A[z 96/9] irányelv 7. cikkének (1) bekezdése szerint védelemben részesülő adatbázisból másik adatbázisba történő adatátvétel akkor is kimásolásnak minősül az említett irányelv 7. cikke (2) bekezdésének a) pontja értelmében, ha egyenként mérlegelve, az adatbázisból kérdezik le az adatot, vagy az e rendelkezés szerinti kimásolás valamely adatállomány (fizikai) átmásolását feltételezi?"

26. Írásbeli észrevételeket a Directmedia, a freiburgi egyetem, az olasz kormány, valamint a Bizottság terjesztett elő.

12 – Mindkét ítélet hivatkozását lásd a 3. lábjegyzetben.

27. A Directmedia lényegében azt állítja, hogy az irányelv 7. cikke (2) bekezdésének a) pontja értelmében vett „kimásolás” megköveteli, hogy az adatbázist közvetlenül vagy közvetve fizikailag átmásolják. Nem minősül kimásolásnak az adatbázis pusztán tájékozódás céljából történő használata. A freiburgi egyetem (továbbá az olasz kormány és a Bizottság) ellenkező álláspontot van, és úgy véli, hogy az adatbázisból történő előzetes lekérdezésen alapuló „kimásolás” és az adatok egyenkénti mérlegelése „kimásolásnak” minősül.

28. A felek tárgyalás tartását nem kérték, és tárgyalás tartására nem került sor.

Értékelés

29. Valamely adatbázis egészének vagy jelentős részének valamely adathordozóról egy másikra történő közvetlen átmásolása egyértelműen kimásolást jelent [13]. Egy adatbázis bármilyen adatátvitel nélküli egyszerű megtekintése azonban nyilvánvalóan nem [14]. A freiburgi egyetem adatbázisának Directmedia általi használata valahová e két viszonyítási pont közé esik.

30. A kérdést előterjesztő bíróság lényegében úgy véli, hogy az irányelv 7. cikke (2) bekezdése a) pontjának megfogalmazása, valamint a *sui generis* jog tárgya és célja a „kimásolás” fogalmának szűk értelmezése mellett szólnak, azaz tilos egy adatbázis tartalma egészének vagy jelentős részének más adathordozóra való „fizikai” átmásolása. Ezért ezt a három elemet sorban megvizsgálom.

Az adatbázisok jogi védelméről szóló irányelv 7. cikke (2) bekezdése a) pontjának szövege

31. Az irányelv 7. cikke (2) bekezdésének a) pontja a „kimásolást” úgy határozza meg, mint „az adatbázis tartalma egészének vagy egy jelentős részének más hordozóra bármilyen eszközzel, illetve bármilyen formában történő végleges vagy ideiglenes átvitele”.

13 – Lásd ebben a vonatkozásban Stix-Hackl főtanácsnok 3. lábjegyzetben hivatkozott The British Horseracing Board és társai ügyre vonatkozó indítványának 62–70. pontját, Veikkaus-ügyre vonatkozó indítványának 78–86. pontját, valamint OPAP-ügyre vonatkozó indítványának 84–92. pontját.

14 – A 3. lábjegyzetben hivatkozott The British Horseracing Board és társai ügyben hozott ítélet 54. és 55. pontja.

32. A Bíróság a The British Horseracing Board és társai ügyben hozott ítéletében megállapította, hogy a 7. cikk (2) bekezdésében az olyan kifejezések használata, mint a „bármilyen eszközzel, illetve bármilyen formában" (a „kimásolás" fogalmának definíciójában), illetve „a nyilvánosság számára történő hozzáférhetővé tétele bármilyen módon" (az „újrahasznosítás" definíciójában) azt mutatja, hogy a közösségi jogalkotó tág értelmet szándékozott adni ezeknek a fogalmaknak. A Bíróság hozzátette, hogy az irányelv által elérni kívánt cél fényében e fogalmakat „akként kell értelmezni, hogy azok olyan cselekményekre vonatkoznak, mint az adatbázis létrehozójának a ráfordításaiból származó eredmények hozzájárulása nélküli felhasználása és a nyilvánosság számára történő hozzáférhetővé tétele, amelyek ezáltal megfosztják a létrehozó személyt az e ráfordítások költségeinek megtérülését biztosító jövedelemtől" [15].

33. A kérdést előterjesztő bíróság úgy véli, ez a megfogalmazás azt sugallja, hogy nincs szó kimásolásról abban az esetben, ha a felhasználó egy elektronikus adatbázis megtekintése után a képernyőről adatokat ír le, és miután egyenként mérlegelte azokat, átveszi egy másik adatbázisba. Álláspontja szerint a „kimásolás" olyan eljárásra vonatkozik, amelynek folytán „másolási műveletekkel" az adatbázisban levő adatokat egy másik hordozóra viszik át. A (38) preambulumbekezdés is megerősíti ezt az értelmezést, hiszen eszerint „a digitális rögzítési technika egyre szélesebb körű alkalmazása annak a veszélynek teszi ki az adatbázis előállítóját, hogy adatbázisának tartalmát engedélye nélkül *elektronikus úton lemásolhatják és újra összeállíthatják* azzal a céllal, hogy azonos tartalmú […] adatbázist hozzanak létre" [16].

34. Úgy vélem, a kérdést előterjesztő bíróság ezáltal két értelemben is leszűkíti a „kimásolás" fogalmát. Egyrészt minőségi követelményt állít fel, nevezetesen a szellemi ráfordítás követelményét annak a személynek a részéről, aki az adatbázisból kimásolja az adatokat; majd úgy tekinti, hogy ahol ez a feltétel teljesül, ott nincs szó kimásolásról. Másrészt a „kimásolás" fogalmát annak meghatározásától teszi függővé, hogy mi értendő adatbázisból történő „másolás" alatt.

35. Egyik szűkítő értelmezés sem meggyőző.

36. Először is, az a tény, hogy a 7. cikk (1) bekezdése megtiltja az adatbázis „egész

15 – A 3. lábjegyzetben hivatkozott The British Horseracing Board és társai ügyben hozott ítélet 51. pontja. Az ezen ügyben ismertetett indítványában Stix-Hackl főtanácsnok hasonlóképp azt javasolta, hogy a „bármilyen eszközzel és bármilyen formában" kifejezés arra utal, hogy a közösségi jogalkotó tág értelmet kívánt adni a „kimásolás" fogalmának, hozzátéve, hogy az „[e]bből kifolyólag nemcsak az azonos típusú másik hordozóra történő átvitelre terjed ki, hanem a más típusú hordozóra történő átvitelre is. Ezáltal a tartalom puszta kinyomtatása is a »kimásolás« fogalma alá esik" (98. és 99. pont). Lásd továbbá a 3. lábjegyzetben hivatkozott Veikkaus-ügyre vonatkozó indítványának 113. és 114. pontját, Svenska Spel ügyre vonatkozó indítványának 94. és 95. pontját, valamint OPAP-ügyre vonatkozó indítványának 119. és 120. pontját.

16 – Kiemelés tőlem.

tartalmának vagy […] *jelentős részének*" [17] kimásolását, bizonyos fokú választási lehetőséget és kritikai vizsgálatot feltételez, legalább arra vonatkozóan, hogy mely részek kerüljenek kimásolásra. Hasonlóan (amint arra a freiburgi egyetem rámutatott) a 7. cikk (5) bekezdésébe foglalt azon tiltás, hogy „az adatbázis tartalmának jelentéktelen része ismételten és rendszeresen nem másolható ki, és/vagy nem hasznosítható újra", előfeltételezi a kimásolandó elemek bizonyos fokú egyéni értékelését. Amikor a felhasználó az adatbázis egészének egyszerre történő másolását határozza el, ezt azután teheti meg, hogy megvizsgálta a teljes tartalmat, és úgy döntött, hogy azt teljes egészében érdemes kimásolnia.

37. Amint azt a Bizottság helyesen megjegyzi, annak a ténynek, hogy a Directmedia „kritikai vizsgálatnak vetette alá" a freiburgi egyetem adatbázisát, jelentősége lehet annak meghatározásánál, hogy a Directmedia CD-ROM-ja (viszont) az irányelv 3. cikkének (1) bekezdése értelmében vett „önálló szellemi alkotásai" eredményének minősül-e, vagy „minőségileg vagy mennyiségileg jelentős ráfordítással járt"-e az irányelv 7. cikkének (1) bekezdése értelmében, azaz a CD-ROM szerzői jogi oltalomban részesül, illetve *sui generis* jog védi. Mindazonáltal, még ha így lenne is, ez nem befolyásolná a freiburgi egyetem (korábbi) *sui generis* jogát. A Bizottság ebben a szövegösszefüggésben párhuzamot von a Berni Egyezmény [18] 2. cikkének (3) bekezdésével, amely szerint az eredeti művel azonos védelemben részesül „a fordítás, az adaptálás, a zenei átírás és irodalmi vagy művészeti műnek másfajta átdolgozása" *az eredeti mű szerzőjét megillető jogok sérelme nélkül.*

38. Másodsorban nem világos számomra, hogy a kérdést előterjesztő bíróság milyen alapon akarja körülhatárolni azt, hogy mi minősül az adatok „másolásának". Úgy tűnik, azt javasolja, hogy a másolás (elektronikus adatbázis esetén) az adatok tényleges elektronikus másolását jelenti, feltehetően a szövegszerkesztő „másol" és „beilleszt" műveletsorához hasonló eljárással, vagy pedig (papíralapú adatbázis esetén [19]) az adatok fénymásolását. Az irányelv 7. cikke (2) bekezdése a) pontjának jelenlegi megfogalmazásában azonban nem látok alapot ilyen korlátozásra.

39. Az OPAP-ügyben hozott ítéletében [20] a Bíróság számos elemet kiemelt, amelyek a közösségi jogalkotó azon szándékára utalnak, hogy az „adatbázis" irányelv szerinti fogalmának széles hatókört biztosítson, függetlenítve azt a formális, technikai és tárgyi jellegű megfontolásoktól. Valamely gyűjtemény adatbázisnak minősítése feltételezi,

17 – Kiemelés tőlem.

18 – Az utoljára 1979. szeptember 28-án módosított, az irodalmi és művészeti művek védelméről szóló, 1886. szeptember 9-i Berni Egyezmény.

19 – Az irányelv (14) preambulumbekezdése szerint az irányelvben biztosított védelem ki kell terjedjen a nem elektronikus adatbázisokra is.

20 – Hivatkozás a 3. lábjegyzetben.

hogy az e gyűjteményt alkotó önálló tartalmi elemek valamely rendszer vagy módszer szerint legyenek elrendezve, valamely módon egyedileg hozzájuk lehessen férni [21]. Amint azt a (21) preambulumbekezdés világossá teszi, nem szükséges, hogy a valamely rendszer vagy módszer szerinti elrendezés fizikailag látható legyen [22].

40. Ezért helytelennek és önkényesnek tűnik a „kimásolás" fogalmát olyan eljárásra szűkíteni, amellyel az adatbázist alkotó valamely adatokat „fizikailag" más hordozóra másol át egy vagy több példányban. Egy adatbázis adatmennyiségének olyan másolása, hogy az adatbázis képernyőn történő megtekintése után az adatokat egy másik hordozóra egyenként manuálisan viszik át, nem kevésbé sérelmes az adatbázis előállítójának ráfordítására nézve, mintha az eredeti adatbázis ezen elemeiről elektronikus másolatot készítenének, és közvetlenül beillesztenék azokat egy másik elektronikus adathordozóba.

41. Hasonlóan nem értelmezem úgy az irányelv (38) preambulumbekezdését, mint amely a „kimásolás" fogalmának szűkítő értelmezését támasztaná alá. Ez a preambulumbekezdés pusztán azokról a sajátos veszélyekről beszél, amelyek az adatbázis előállítója számára alkotásának elektronikus lemásolásából fakadnak. Ez nem azt jelenti, hogy ez lenne az egyetlen sérelmes módja az adatbázis lemásolásának. Valójában az a tény, hogy az irányelvben biztosított védelem kiterjed a nem elektronikus adatbázisokra is [23], arra utal, hogy nem is lehet az. Ha a felhasználó képernyőn megtekinti az adatbázist, majd tartalmának egy részét egy másik adatbázisba másolja át úgy, hogy manuálisan viszi be az információkat az utóbbiba, pusztán – bár nehézkesebb módon – az adatbázis tartalmának „elektronikus úton lemásol[ásával] és újra összeállít[ásával]" azonos műveletet hajt végre. Amint azt a Bizottság helyesen megjegyzi, az számít, hogy az eredeti adatbázisban található adatok valamely rendszer vagy módszer szerinti elrendezését bármely módon átmásolják egy másik adathordozóra.

42. Véleményem szerint továbbá a (43) preambulumbekezdés sem támasztja alá a kérdést előterjesztő bíróság által javasolt értelmezést. A (43) preambulumbekezdés megjegyzi, hogy „on-line közvetítés esetén az újrahasznosítás megtiltásának joga nem merül ki sem az adatbázis tekintetében, sem az adatbázis olyan *dologi példányára* vagy annak egy részére vonatkozóan, amit a közvetítés címzettje a jogosult hozzájárulásával készít" [24]. Úgy vélem, ez a preambulumbekezdés pusztán arra mutat rá, hogy a *sui generis* jog nem merül ki pusztán amiatt, mert az adatbázist on-line közvetítették. A „dologi példányra" utalás csupán világossá teszi, hogy

21 – Lásd még az irányelv (17) preambulumbekezdését.

22 – Mindazonáltal ez a feltétel azt is jelenti, hogy a gyűjtemény bármilyen jellegű fix hordozón legyen, és olyan technikai eszközt tartalmazzon (mint például az irányelv (13) preambulumbekezdése szerinti elektronikus, elektromágneses, elektrooptikai eljárásokat) vagy más olyan eszközt (úgymint mutatórendszert, tartalomjegyzéket, sajátos tervet vagy osztályozási módszert), amely lehetővé teszi a gyűjteményt alkotó valamely önálló tartalmi elem helyének meghatározását. Lásd a 3. lábjegyzetben hivatkozott OPAP-ügyben hozott ítélet 20. és 30. pontját.

23 – A (14) preambulumbekezdés.

24 – Kiemelés tőlem.

az on-line közvetített adatbázis dologi példányának lemásolása ugyanúgy nem érinti a jogosult *sui generis* jogát. A „dologi példány" kifejezést nem értelmezem úgy, mint amely a *sui generis* oltalmat olyan esetekre korlátozná, amikor a felhasználó az adatbázis dologi példányát másolja át.

43. Az én olvasatomban az irányelv 7. cikke (2) bekezdésének a) pontja és az említett preambulumbekezdések a „kimásolás" fogalmának inkább tág értelmezése mellett szólnak.

44. A *sui generis* jog tárgyának és céljának elemzése is erre a következtetésre vezet.

A sui generis jog tárgya

45. A kérdést előterjesztő bíróság helyesen jegyzi meg, hogy a *sui generis* védelem nem biztosít jogot az adatbázisban tárolt információkhoz [25]. Mindazonáltal, amint a Bizottság hangsúlyozza, ez nem jelenti azt, hogy a *sui generis* jog a kézzelfogható adatbázisra mint olyanra vonatkozna. Ellenkezőleg, az önálló adatok valamely módszer vagy rendszer szerinti osztályozására szánt ráfordítás eredményét mint immateriális javat oltalmazza, tekintet nélkül arra az adathordozóra, amely azt hozzáférhetővé tette. Ebben a vonatkozásban olyan, mintha egy szöveg lenne, amely ugyanaz marad, függetlenül attól, hogy egy könyv papíralapú példányában, egy e-könyvben, az interneten, egy épületre kivetítve vagy bármely típusú adathordozó révén tették hozzáférhetővé. Egyaránt „másolásnak" minősül, ha valaki fénymásoló használatával készít papíralapú másolatot egy papíralapú könyvről, elektronikusan másol egy e-könyvből vagy az internetről, és azt egy másik dokumentumba illeszti be, továbbá ha digitális fényképet készít a kivetítésről, és digitálisan illeszti be azt egy másik dokumentumba.

A sui generis jog célja

46. A *sui generis* jog létrehozásának és védelmének célja látható többek között az irányelv preambulumából is. A preambulum („a Közösségen belüli információs piac kiépülésében jelentős szerepet játsz[óként]" jellemzett) adatbázisok létrehozásához szükséges jelentős ráfordításokat hangsúlyozza és állítja szembe azzal a ténnyel, hogy az adatbázisok az önálló fejlesztéshez szükséges költségek

25 – Lásd az irányelv 7. cikkének (4) bekezdését, valamint (18), (26) és (27) preambulumbekezdését.

töredékéért másolhatók, illetve hozzáférhetők [26]. Az adatbázis tartalmának jogosulatlan kimásolása és/vagy újrahasznosítása súlyos gazdasági és műszaki következményekkel járhat [27]. A preambulum megemlíti továbbá a kereskedelem és az ipar minden ágában mind a Közösségen belül, mind világszerte az évente előállított és feldolgozott adatok mennyiségének gyorsuló növekedését, amely megköveteli a „korszerű információkezelő rendszerekbe" való befektetést minden tagállamban, de megjegyzi, hogy jelentős egyensúlyhiány van mind a tagállamok között, mind a Közösség és a világ más, vezető adatbázis-előállító országai között az adatbázis-ágazatba való befektetés szintjét tekintve [28]. A szükséges rendszerekbe nem a Közösségen belül fognak befektetni, „ha nem kerül sor egy szilárd és egységes védelmi rendszer bevezetésére az adatbázis-előállítók jogainak védelmében" [29]. A (9), (10) és (12) preambulumbekezdések alapján a Bíróság az adatbázisok jogi védelméről szóló irányelv célját úgy értelmezte, mint amely „az »adattároló« és az »adatfeldolgozó« rendszerekbe történő *befektetések ösztönzése és védelme* […]" [30].

47. Az irányelv továbbá „védi az adatbázis-előállítókat a tartalom megszerzésével és összegyűjtésével kapcsolatosan eszközölt pénzügyi és szellemi ráfordításaik eredményének jogellenes hasznosítása ellen azáltal, hogy védi az adatbázis egészét, illetve jelentős részét a felhasználók vagy versenytársak által végzett egyes cselekmények ellen" [31]. Ily módon a *sui generis* jognak az a célja, hogy az adatbázis tartalmának megszerzésével, ellenőrzésével, illetve megjelenítésével kapcsolatos ráfordítások védelmét biztosítsa (amely pénzeszközök rendelkezésre bocsátásából és/vagy idő, munka és energia ráfordításából is állhat), és hogy lehetőséget biztosítson az adatbázis előállítója számára annak megakadályozására, hogy az adatbázis egész tartalmát, illetve annak jelentős részét jogosulatlanul kimásolják és/vagy újrahasznosítsák [32].

48. A Bíróság The British Horseracing Board és társai ügyben hozott ítélete világos útmutatást nyújt arra vonatkozóan, hogy hogyan kell megválaszolni az előzetes döntéshozatalra előterjesztett kérdést.

49. Először is a Bíróság megállapította, hogy a 7. cikk (1) és (5) bekezdése szerinti „kimásolás" és „újrahasznosítás" fogalmakat a *sui generis* jog által követett cél fényében kell értelmezni, amely az adatbázist létrehozó személy védelme „a felhasználó olyan cselekményei[vel szemben], amelyek meghaladják a jogszerű felhasználás mértékét, és ezáltal sérelmesek [e személy] ráfordítás[-

26 – A (7) és a (9) preambulumbekezdés.
27 – A (8) preambulumbekezdés.
28 – A (10) és (11) preambulumbekezdés.
29 – A (12) preambulumbekezdés.
30 – A 3. lábjegyzetben hivatkozott The British Horseracing Board és társai ügyben hozott ítélet 30. pontja; a Veikkaus-ügyben hozott ítélet 33. pontja; a Svenska Spel ügyben hozott ítélet 23. pontja, valamint az OPAP-ügyben hozott ítélet 39. pontja (kiemelés tőlem).
31 – A (39) preambulumbekezdés.
32 – A (40) és (41) preambulumbekezdés.

á]ra nézve” [33]. Továbbá „az egész tartalom, illetve annak jelentős része kimásolásának és/vagy felhasználásának megtiltásához való jog nemcsak a jogellenesen előállított versengő termékek előállítására, hanem minden olyan felhasználóra is vonatkozik, aki cselekményei révén mennyiségileg vagy minőségileg értékelhető jelentős kárt okoz a ráfordításra nézve” [34]. Mindezek alapján a Bíróság úgy vélte, hogy a *sui generis* jog által biztosított védelem terjedelmének értékelése szempontjából nem bír jelentőséggel az a tény, hogy a kimásolási és/vagy újrahasznosítási cselekmény célja valamely másik, az eredeti adatbázissal versengő vagy nem versengő, azzal azonos vagy attól eltérő méretű adatbázis létrehozása, illetve hogy ezt a cselekményt az adatbázis létrehozásától eltérő tevékenység keretei között fejtik-e ki [35].

50. Másodsorban a Bíróság hangsúlyozta, hogy a „kimásolás” és az „újrahasznosítás” fogalmakat nem lehet csak az eredeti adatbázisból történő közvetlen kimásolásra vagy újrahasznosításra korlátozni, mivel ezáltal az adatbázis létrehozóját védelem nélkül hagynánk az olyan jogosulatlan másolási cselekményekkel szemben, amelyeket már az eredeti adatbázis valamely példányából hajtottak végre [36]. A Bíróság következtetése szerint figyelemmel arra, hogy harmadik személy által az érintett adatbázistól eltérő forrásból végrehajtott jogosulatlan kimásolási és/vagy újrahasznosítási cselekmények ugyanúgy sértik az ezen adatbázis létrehozójának a ráfordításához való jogát, mint azok, amelyeket közvetlenül az említett adatbázisból hajtottak végre, meg kell állapítani, hogy a kimásolás és az újrahasznosítás fogalma nem feltételezi az érintett adatbázishoz való közvetlen hozzáférést [37].

51. Hasonlóképpen úgy tűnik számomra, hogy egy adatbázis tartalmának képernyőn történő megtekintését követő lemásolása és átvétele egy másik adatbázisba ugyananynyira sérelmes lehet az adatbázis előállítójának ráfordítását illetően, mintha elektronikusan vagy fénymásolással másolnák le az adatbázist. A Bíróság The British Horseracing Board és társai ügyben kifejtett elemzése nem feltételezi azt, hogy a „kimásolás” csak az adatbázis (részeinek) ezen utóbbi másolási módjaira korlátozódna.

52. Ugyanígy nem jelent korlátozást az a tény sem, hogy a Bíróság szerint a *sui generis* jog védelme csak az irányelv 7. cikke (2) bekezdésében meghatározott kimásolási és újrahasznosítási cselekményekre vonatkozik, és nem

33 – A 45. pontban. A Bíróság itt az irányelv (42) preambulumbekezdésére hivatkozik.

34 – Uo. A Bíróság (a 46. pontban) hivatkozott az irányelv (48) preambulumbekezdésére is, amely kifejti, hogy a *sui generis* jognak gazdasági indoka is van: megvédeni az adatbázis előállítóját, és biztosítani a megalkotásba és a fenntartásba befektetett ráfordításának megtérülését.

35 – A 3. lábjegyzetben hivatkozott The British Horseracing Board és társai ügyben hozott ítélet 45–47. pontja.

36 – Megállapította, hogy ezt az értelmezést erősíti az irányelv 7. cikke (2) bekezdésének b) pontja, amely szerint az adatbázis valamely példányának a jogosult által vagy az ő hozzájárulásával a Közösségen belül történő első eladása kimeríti az adott példány „viszonteladásának” ellenőrzésére vonatkozó jogot, az adott példány tartalmának Közösségen belüli kimásolása és újrahasznosítása ellenőrzésére vonatkozó jogot viszont nem.

37 – A 3. lábjegyzetben hivatkozott The British Horseracing Board és társai ügyben hozott ítélet 52. és 53. pontja.

terjed ki az adatbázis megtekintésére is. Az adatbázis létrehozójának a megtekintéshez való hozzájárulása nem jár a *sui generis* jog kimerülésével. A Bíróság megállapította, hogy ezt az elemzést a kimásolás tekintetében az irányelv (44) preambulumbekezdése is megerősíti, amely szerint egy adatbázis képernyőn megjelenített tartalma egészének vagy jelentős részének valamilyen másik hordozóra történő állandó, illetve ideiglenes jellegű átviteléhez a jogosult engedélye szükséges [38].

53. Végül a Bíróság az irányelv 7. cikke (5) bekezdésének hatályát tisztázta. Ezen rendelkezés célja annak megakadályozása, hogy az adatbázis tartalmának jelentéktelen részei ismételten és rendszeresen kimásolásra és/vagy újrahasznosításra kerüljenek, amelylyel – halmozott hatásaik alapján – az irányelv 7. cikkének (1) bekezdésében foglalt kimásolásokhoz és/vagy újrahasznosításokhoz hasonlóan súlyosan sérthetik az adatbázist létrehozó személy ráfordítását [39]. Ami a „kimásolást" illeti, „az adatbázis rendes felhasználására sérelmes cselekmények, vagy amelyek indokolatlanul károsítják az adatbázis előállítójának jogos érdekeit", olyan jogosulatlan magatartásokra vonatkoznak, amelyek a kimásolási cselekmények halmozott hatásai alapján a *sui generis* jog által védett adatbázis tartalma egészének vagy jelentős részének újbóli létrehozására irányulnak, és amelyek így súlyosan sértik az ezen adatbázist létrehozó személy ráfordítását [40].

54. Álláspontom szerint tehát a *sui generis* jog a Bíróság értelmezése szerinti célja *nem* támasztja alá a „kimásolás" fogalmának megszorító értelmezését. Valójában az a tény, hogy a The British Horseracing Board és társai ügyben az alperes nem tudta az összes adatot „fizikailag" átmásolni saját elektronikus rendszerébe, nem képezte akadályát annak, hogy a Bíróság megállapítsa, hogy az alperes „az irányelv 7. cikkének (2) bekezdése értelmében vett kimásolási és újrahasznosítási cselekményeket" valósított meg [41].

55. A kulcskérdés tehát – úgy tűnik – az, hogy a kimásolás (bármilyen módon történik is) az adatbázis tartalmának egészére vagy jelentős részére vonatkozik-e, és ezért sérelmes-e az eredeti adatbázis létrehozására szánt ráfordításra nézve. Erről van szó abban az esetben, amikor a másolási eljárás nemcsak magát az adatbázisban lévő adatok egészét

38 – A 3. lábjegyzetben hivatkozott The British Horseracing Board és társai ügyben hozott ítélet 54–59. pontja.

39 – Lásd még Stix-Hackl főtanácsnok 3. lábjegyzetben hivatkozott The British Horseracing Board és társai ügyre vonatkozó indítványának 34. pontját; Svenska Spel ügyre vonatkozó indítványának 121. pontját, valamint OPAP-ügyre vonatkozó indítványának 146. pontját.

40 – A 3. lábjegyzetben hivatkozott The British Horseracing Board és társai ügyben hozott ítélet 86–89. pontja.

41 – A 3. lábjegyzetben hivatkozott The British Horseracing Board és társai ügyben hozott ítélet 63–66. pontja. Ebben az ügyben az előzetes döntéshozatalra utaló határozat megállapította, hogy az alperes weboldalán közzétett, és a British Horseracing Board (BHB) adatbázisából származó, lóversenyekre vonatkozó információ a versenyt megelőző napon megjelent folyóiratokból, valamint harmadik személy által szolgáltatott, feldolgozatlan információkból eredt. Az alperes ebből a két forrásból másolt át (eredetileg a BHB adatbázisának részét képező) adatokat, és azokat saját elektronikus rendszerébe építette be. Ezt követően újrahasznosította azokat azáltal, hogy a weboldalán keresztül a nyilvánosság rendelkezésére bocsátotta annak érdekében, hogy ügyfelei számára lehetővé tegye a lóversenyekre történő fogadások megtételét.

vagy jelentős részét érinti, hanem azt a rendszert vagy módszert is, amely szerint azokat az adatbázisban elrendezték. Úgy vélem, lényegtelen, hogy a kimásolás az eredeti adatbázis tartalmának másolásával vagy azok olyan lemásolásával valósul-e meg, amely az adatbázis képernyőn történő megtekintését követi.

56. A kérdést előterjesztő bíróság szerint jobban szolgálja a jogbiztonságot az, ha (amint javasolja is) nem minősül „kimásolásnak" az adatbázis pusztán tájékozódás céljára történő használata, még akkor sem, ha ez a használat meglehetősen kiterjedt. Azzal érvel, hogy azok a felhasználók, akik az adatokat nem közvetlenül magából az adatbázisból, hanem származtatott forrásból szerzik, gyakran nem képesek megmondani (vagy ha mégis, akkor annak módját), hogy az adatokat védelem alatt álló adatbázisból szerezték-e, azok jelentős részét képezik-e az adatbázisnak, valamint hogy azokat jogosulatlan, ismételt és rendszeres kimásolással szerezték-e meg.

57. Értelmezésem szerint a jogbiztonság védelmét itt érvként hozzák fel annak megállapításával szemben, hogy az adatbázisok közvetett módon való másolása a *sui generis* jog sérelmét jelenti. Ez az érv első látásra meggyőzőnek tűnik. Ugyanakkor a Bíróság már implicite döntött arról, hogy a jogbiztonsággal kapcsolatos megfontolások nem szükségszerűen döntőek, hiszen megállapította, hogy az eredeti adatbázishoz való közvetlen hozzáférés nem szükségszerű előfeltétele a jogosulatlan „kimásolásnak". Emiatt a védelem alatt álló adatbázis közvetett módon való másolása igenis sértheti a *sui generis* jogot [42].

58. Mindenesetre az előzetes döntéshozatalra utaló határozatból úgy tűnik, a Directmedia valójában *közvetlenül* használta a freiburgi egyetem adatbázisát. Ezért az adatbázishoz történő közvetett hozzáférés kérdése a jelen előzetes döntéshozatali ügyben nem merül fel. Természetesen a nemzeti bíróságnak, és nem ennek a Bíróságnak kell döntenie abban a kérdésben, hogy a tényállás alapján a freiburgi egyetem adatbázisának Directmedia általi használata kimásolásnak minősül-e.

59. Ezért, következtetésem szerint az irányelv 7. cikke (2) bekezdésének a) pontja értelmében vett „kimásolásnak" nem előfeltétele az adatállomány (fizikai) átmásolása. Ahhoz, hogy az irányelv 7. cikke (2) bekezdésének a) pontja értelmében „kimásolásnak" minősüljön, lényegtelen, hogy az irányelv 7. cikke (1) bekezdése szerint védelem alatt álló adatbázisból másik adatbázisba történő adatátvétel az adatoknak az adatbázis megtekintését követő egyenkénti értékelése után történik-e.

42 – A 3. lábjegyzetben hivatkozott The British Horseracing Board és társai ügyben hozott ítélet 52. és 53. pontja. Lásd a jelen indítvány 50. pontját.

Végkövetkeztetések

60. A fenti indokok alapján azt javaslom, hogy a Bíróság a Bundesgerichtshof által előzetes döntéshozatalra előterjesztett kérdésre a következő választ adja:

– A „kimásolás”-nak az adatbázisok jogi védelméről szóló, 1996. március 11-i 96/9/EK európai parlamenti és tanácsi irányelv 7. cikke (2) bekezdésének a) pontja értelmében nem előfeltétele az adatállomány (fizikai) átmásolása;

– Ahhoz, hogy az irányelv 7. cikke (2) bekezdésének a) pontja értelmében „kimásolás”-nak minősüljön, lényegtelen, hogy az irányelv 7. cikke (1) bekezdése szerint védelem alatt álló adatbázisból másik adatbázisba történő adatátvétel az adatoknak az adatbázis megtekintését követő egyenkénti értékelése után történik-e.